

A jelölt kódszáma:

Državni izpitni center

P 0 6 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI IDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Irodalmi fogalmazás

2006. május 29., hétfő / 60 perc

*Engedélyezett segédeszközök: a jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.
A feladatlap tartalmazza a művészi szöveget és a szövegalkotás szempontjait.
Mellékelve van hozzá egy darab üres lap a vázlatkészítéshez.*

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTEKNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót! Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg ezt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassa vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon!

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat.

A ceruzával megoldott feladatokat nulla (0) ponttal értékeljük.

Írott betűkkel írjon!

A feladatlap két szempontrendszer tartalmaz: egy irányított és egy szabadabb szövegértelmezést.

A kettő közül csak egyet válasszon!

Írjon olvashatóan! Az olvashatatlan írást és a zavaros javításokat nulla (0) ponttal értékeljük. Ügyeljen a nyelvhelyességre is!

Bízzon önmagában és képességeiben!

Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

ÜRES OLDAL

Figyelmesen olvassa el a szövegrészleteket, majd a kiválasztott szempontrendszernek megfelelően fogalmazza meg dolgozatát! Karikázza be a választott cím előtti betűjelet!

A) Irányított irodalmi fogalmazás Kosztolányi Dezső Édes Anna című regényének részlete alapján

– Édes? – szólt. – Édes?

– Úgy hívják. Édes Annának.

Vizyné félhangosan olvasta a cselédkönyvet.

Édes Anna született Balatonfőkajár községben, enyingi járásban (megyében, kerületben stb.) Magyar (országban)...

– Igen – mondta, és rejtélyesen mosolygott, talán azon, hogy Édes [...].

Most hol a könyvre, hogy a lányra pillantva ellenőrizte a cselédkönyv hivatalos megállapítását, melyek bizony közel sem fődték a leírhatatlan valóságot. Haja, nem dús haja, melyet csak úgy kenőcs nélkül, szárazon simított hátra domború homlokáról, nem volt szőke, hanem a gesztenyeszín és a szőke közötti árnyalatú, szőghaj. Orra se „rendes”, hanem határozottan érdekes, a lélegző cimpáival, majdnem különös és pikáns. Termete valamivel magasabb a közepesnél, de gyöngye, elmaradott, talán csöppet fiús is még. Szája vérszegény és cserepes, s keze a rendes cselédkéz: durva. Körme kurta és csempe.

– Hány éves?

– Tizenkilenc – válaszolta mindig Ficsor. – Ugye, annyi vagy, Anna?

– Miért nem beszél, fiam? – fordult hozzá Vizyné.

– Szégyenli magát. Nagyon szégyenlős.

Vizyné még nem látta a szemét, ezért így szólt:

– És miért nem tekint a szemembe?

– Fél.

– Kitől fél? Tőlem? Tőlem igazán nem kell félnie.

A lány fölrebbentette seprűs pilláit, de mielőtt az asszony megláthatta volna, lecsukta.

Vizyné tanulmányozta az aláírását, szálkás szarkalábbetűit [...], és előző gazdájának minősítését.

Eddig csak két helyen szolgált: 1916-ban, mikor fölkerült Pestre, Wild raktárnoknál, aztán Bartos szemlésznél. Mind a két helyen majdnem másfél évig. [...]

Gazdái elismerték, hogy „hűséges”, erkölcsi magaviselete „kifogástalan”, és „egészségesen távozott”. [...]

– Eszerint – elvégez mindent, ami a ház körül előadódik: bevásárol a piacon, szenet hord a pincéből, üres idejében harisnyát stoppol, ruhát foltoz, satöbbi, satöbbi.

– Nem válogatós ez. Ugye, Anna?

– Az helyes is. Nálam dolgozni kell. Kisasszonyokra nincs szükség. Az én lakásomnak ragyognia kell.

Anna nem látta a beszélőt, mert folyton a padlóra meredt, pusztán a hangot hallotta, test nélkül, mint valami szózatot. Zavartan egyik lábáról a másikra állt.

Amikor ide belépett, a gyomra egyszerre fölmelyedett, olyan rosszullét fogta el, hogy azt hitte, azonnal összerogy. Valami kimondhatatlan bűdösséget érzett, mint a patikában, éles, hideg szagot, mely egyre jobban facsarta az orrát, kavarta belét. Vizyné a zongorájában kámfort tartott, hogy a molyok ne rágcshálják a vattás hangkalapácsokat. Anna nem tudta, honnan származik ez az orvosságzag, csak azt tudta, hogy nem bírja ki, csak azt tudta, hogy már az első pillanatban ki akart szaladni, és ha az egészséges ösztöneire hallgat, akkor köszönés és istenhozzád nélkül elrohan, menekül, le a lépcsőkön, az utcákon, s fut, s meg sem áll hazáig, a kajári tartlóföldekig.

Nagybátyja azonban mellette volt, s ő moccanni sem mert. [...]

– Az a kérdés – szólalt meg Vizyné –, hogy van-e kedve a helyhez. Micsoda? – firtatta, mikor a lány ismét nem válaszolt.

Anna ekkor alig láthatólag – könnyedén és szomorúan – vállat vont. [...]

– Tessék? – kérdezte gúnyosan. – Nálam nem így szokás felelni. [...]

– Nem úgy értette az Anna – mentegette Ficsor. – Ugye, Anna, nem úgy értetted?

– Hát hogy értette?

Csönd volt.

Vizyné és Ficsor várt a válaszra.

– Van – rebegte hangtalanul Anna, aki úgy értette, hogy neki mindegy, hiszen mindenütt csak dolgozni kell.

Szemponatok:

- Ismertesse a szövegrészlet témáját! Fogalmazza meg, milyen írói megoldást / ábrázolásmódot alkalmaz a szerző a főszereplő bemutatására!
- Mutassa be a főhőst!
- Vizsgálja meg a beszélgetést, elemezze a főhős lelkiállapotát!
- Értékelje a társadalmi szerepekből adódó emberi magatartásformákat, majd a kérdést aktualizálva fejtse ki saját véleményét is!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

A dolgozat terjedelme: 400–600 szó.

B) Kevésbé irányított irodalmi fogalmazás Stendhal Vörös és fekete című regényének részlete alapján

[...] A tárgyalást folytatták.

Amikor az elnök összefoglalta az anyagot, az óra éjfélét ütött. Az elnök megszakította a beszédét; a csendben, az általános szorongásban a toronyóra ütése betöltötte a termet.

„Utolsó napom kezdődik...” – gondolta Julien. Fellángolt benne a kötelességtudat. Idáig uralkodott meghatódásán, s kitartott elhatározása mellett, hogy nem szólal fel: de amikor az elnök megkérdezte, van-e valami hozzátennivalója, felállt. [...]

– Esküdt uraim! – kezdte Julien. – Borzadok mások megvetésétől. Azt hittem, hogy a halál pillanatában legyőzhetem ezt az érzést!... Most mégis szólanom kell... Nem vagyok olyan szerencsés, hogy az önök osztályához tartozzam... Paraszt vagyok, aki fellázadt hitvány sorsa ellen!

– Semmiféle kegyelmet nem kérek önöktől! – erősítette a hangját. – Nem remélek semmit, meg fogok halni, s méltán halok meg! Egy tiszteletre és hódolatra méltó asszony életére törtem, pedig de Rênalné úgy bánt velem, mint egy anya. Bűnöm rettenetes, *előre megfontolt szándékkal* követtem el. Megérdemlem a halált, esküdt urak. De ha nem volnék is ilyen bűnös, akadnak itt olyanok, akik nem törődnek azzal, ami fiatalságomban szánalmat érdemel, bennem szeretnék megbüntetni és örökre megfélemlíteni azokat a fiatalokat, akik elnyomott osztályban, szegényen születtek, s mégis olyan szerencsések, hogy tanulhatnak, és olyan vakmerők, hogy keveredni merészeltek a *társasággal*, a gögös gazdagok világával!

– Uraim, ez a bűnöm, és annál szigorúbb lesz a büntetésem, mert más osztálybeliek ítélkeznek fölöttem. Az esküdtek padosoraiban egyetlen parasztot sem látok, csak megbotránczó polgárokat...

Húsz percig beszélt így, s elmondta mindazt, ami a szívét nyomta. Az arisztokrácia kegyét kereső ügyész izgett-mozgott a székén; s bár Julien kissé elvontan beszélt, minden nő sírt. Beszéde végén Julien megismételte az előre megfontoltságot, kifejezte bűnbánatát, tiszteletét, határtalan fiúi szeretetét, amit boldogabb időben érzett de Rênalné iránt...

Éjfél után egy óra volt, amikor az esküdtek visszavonultak szobájukba. Egyetlen nő sem hagyta el a helyét, sok féfinak könnyes volt a szeme. Eleinte izgatottan beszélgettek; de az esküdtek döntése késett, s a jelentkező fáradtság lassan-lassan mindenkit elcsöndesített. Megilletődött percek következtek, a lámpák is tompább fényt sugároztak. Julien nagyon fáradtan hallgatta a körülötte zajló vitát; jót vagy rosszat jelent-e a késedelem? Jólesett hallania, hogy mindenki érte szorongott; az esküdtek még mindig nem tértek vissza; egyetlen nő sem ment el.

Amikor kettőt ütött az óra, nagy mozgolódás támadt. Az esküdtek kis szobájának ajtaja föltárult. Valenod báró méltóságteljesen és színpadiasan bevonult, mögötte az esküdtek. Valenod köhített, azután kihirdette, hogy a zsűri lelkiismeretesen megvizsgálta az ügyet, és egyhangú határozatot hozott: Julien Sorel *bűnös* gyilkosság, mégpedig *előre megfontolt szándékkal* elkövetett gyilkosság büntetésében. Ez a döntés a halált jelentette; a következő pillanatban a halálos ítéletet valóban kihirdették [...].

Szemponatok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját, összegezze cselekményét! Elemezze / értelmezze a főhős három gondolatát, vizsgálja meg fogadtatásukat! Összegzésül fogalmazza meg az írói üzenetet, majd a kérdést aktualizálva fejtse ki saját véleményét is a témáról!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követni. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

A dolgozat terjedelme: 400–600 szó.

ÜRES OLDAL